

MUZEUL BANATULUI MONTAN REȘIȚA

BANATICA

27

Editura MEGA | Cluj-Napoca | 2017

FONDATOR

Acad. CONSTANTIN DAICOVICIU

COLEGIUL DE REDACȚIE/ EDITORIAL BOARD

DUMITRU ȚEICU (editor-șef/ chief editor), LIGIA BOLDEA (secretar de redacție/ editorial secretary), ADRIAN MAGINA (secretar de redacție/ editorial secretary), LIVIA MAGINA, VASILE RĂMNEANȚU, ALEXANDRU SZENTMIKLOSI.

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC/ SCIENTIFIC BOARD

NICOLAE BOCȘAN (Cluj-Napoca), RUDOLF GRĂF (Cluj-Napoca), HARALD HEPPNER (Graz), ISTVÁN PETROVICS (Szeged), IOAN AUREL POP (Cluj-Napoca), MARTYN RADY (Londra), VICTOR SPINEI (Iași).

Banatica are calificativul ERIH PLUS (European Reference Index for Humanities)/
Banatica is ranked ERIH PLUS (European Reference Index for Humanities).

Banatica este indexată în baza de date EBSCO (Historical Abstracts with Full Text) /
Banatica is indexed in the EBSCO database (Historical Abstracts with Full Text).

Articole din această revistă sunt indexate în „Regesta Imperii” /
Articles appearing in this journal are abstracted in „Regesta Imperii”.

Toate materialele trimise spre publicare trec prin procesul de peer-review /
All papers submitted for publication go through the peer-review process.

ISSN 1222-0612

BANATICA

Orice corespondență se va adresa / Any mail will be sent to the following address:

MUZEUL BANATULUI MONTAN
320151 REȘIȚA, B-dul Republicii nr. 10, ROMÂNIA
E-mail: office@muzeulbanatuluiimontan.ro; lboldea.ist27@gmail.com; adimagina@gmail.com
http: www.muzeulbanatuluiimontan.ro
tel. 0355/401219; fax. 0355/401220

Editura MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

PROPRIETĂȚILE BUCUREȘTENE ALE SOCIETĂȚII “UZINELE DE FIER ȘI DOMENIILE REȘIȚA” (1920–1948)

Dragoș-Lucian Țigău*

Cuvinte cheie: București, Reșița, perioada interbelică, patrimoniu, tranzacție

Keywords: Bucharest, Resita, the interwar period, patrimony, transaction

Evoluția economică a Banatului a fost puternic influențată de evenimentele politico-diplomatice din anii 1918–1920. Prin Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Vechiul Regat, în componența statului român au intrat numeroase capacități industriale, cea mai însemnată fiind Societatea cezaro-crăiască privilegiată austriacă de căi ferate de stat (*K. K. privilegierte österreichische Staatseisenbahngesellschaft* = StEG). Fondată la Paris, în decembrie 1854, StEG a cumpărat de la statul austriac căile ferate aflate în exploatare sau doar în stadiul de proiect, inclusiv domeniul industrial din Banat. După ce a devenit proprietara domeniilor, minelor și uzinelor bănățene (1 ianuarie 1855), StEG a promovat constant, timp de peste șase decenii, colonizarea regiunii cu lucrători pricepuți, dezvoltarea capacităților de producție, prospec-tarea și exploatarea resurselor naturale, extinderea rețelei de căi ferate.¹

Încheierea Primului Război Mondial a anunțat schimbări majore în evoluția StEG. Prin Tratatul de Pace de la Saint-Germain-en-Laye (10 septembrie 1919) și Trianon (4 iunie 1920), Austria și Ungaria au renunțat în favoarea României “la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii austro-ungare situate dincolo de fruntariile lor” astfel cum erau fixate de Puterile Aliate învingătoare.² Statul român a preluat treptat domeniul StEG, chiar înainte de semnarea Tratatului de Pace cu Ungaria. Astfel, la 31 decembrie 1919 s-a redactat actul de constituire a Societății “*Uzinele de Fier și Domeniile Reșița*” (UFDR).³ Inițiativa a fost încurajată îndeosebi de autoritățile românești. Prin

* Școala Superioară Comercială “Nicolae Kretzulescu”, București, b-dul Hristo Botev, nr. 17, e-mail: dragoslucian68@yahoo.com

¹ Cele mai competente abordări aparțin lui Rudolf Gräf, “Forța de muncă pe posesiunile bănățene ale StEG. Structura ei,” *Banatica* 14 (1996): 225–234; *Domeniul bănățean al StEG 1855–1920. Din istoria industrială a Banatului montan* (Reșița, 1997); *Contribuții la istoria industrială a Banatului Montan. StEG: Factor de modernizare (1855–1920)* (Cluj-Napoca, 2011).

² Pentru Tratatul cu Austria: partea III, secțiunea IV, art. 59; pentru Tratatul cu Ungaria: partea II, art. 27, partea III, secțiunea III, art. 45.

³ Ion Păsărică, *Monografia Uzinelor de fier și domeniilor din Reșița și frumusețea naturală a împrejurimilor* (București, 1935), 65; Gräf, *Contribuții*, 241.

Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 290/ 13 februarie 1920, StEG a fost autorizată să înființeze o nouă Societate Anonimă pe Acțiuni⁴, iar printr-un alt Jurnal (nr. 1442/ 7 iunie 1920), Guvernul a aprobat referatul Ministerului Industriei și Comerțului pentru crearea amintitei societăți.⁵ Sancțiunea regală s-a concretizat prin Decretul-Lege nr. 2455/ 8 iunie 1920 care a aprobat, sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor Legiuitoare, constituirea “unei societăți românești pe acțiuni pentru exploatarea domeniilor, minelor și uzinelor din Reșița, proprietatea societății austro-ungare privilegiate ale drumului de fier ale statului, precum și a minelor și uzinelor statului de la Hunedoara și Cugir”. Condițiile de funcționare ale noii societăți industriale urmau să fie reglementate prin actul constitutiv și statutele care primeau privilegiul de a fi dispensate de toate formalitățile cerute de Codul Comercial pentru constituirea societăților anonime pe acțiuni. Noua Societate UFDR avea ca obiect de activitate “achiziționarea de stabilimente industriale și întreprinderi, de păduri și domenii care aparțineau StEG, situate în departamentul Caraș-Severin”. Capitalul inițial a fost fixat la 125 de milioane lei.⁶

Fosta StEG a contribuit la constituirea UFDR cu întregul avut mobil și imobiliar, cu tot personalul, așa cum existau la 31 decembrie 1919. StEG și-a rezervat exclusiv doar beneficiul net obținut în 1919, conform bilanțului încheiat la sfârșitul aceluiași an. “Ca valoare și preț al aportului său social, StEG a primit 148.400 de acțiuni la purtător (a 500 de lei bucata), totul în valoare nominală de lei 74.200.000, care acțiuni sunt considerate pe deplin achitate și liberate prin constituirea acestui aport”.⁷ Înțelegând mersul evenimentelor și din teama de a nu pierde și ceea ce li se oferea, membrii Adunării Generale a Acționarilor StEG au aprobat cu unanimitate, în ședința ținută la 12 august 1920, preluarea de către UFDR a întregului patrimoniu StEG. Hotărârea a fost luată în condițiile în care acționarii fostei StEG dețineau 60% din capitalul noii Societăți UFDR.⁸ Completarea capitalului de la 74 la 125 de milioane lei, cât prevedea Decretul-Lege, s-a realizat în octombrie 1920 printr-o emisiune de 100.000 de acțiuni a 500 de lei fiecare.⁹

Organizarea deplină a Societății UFDR s-a realizat în cursul anilor 1923–1924. Legea pentru funcționarea Societății UFDR a fost votată de Adunarea Deputaților (29 mai 1923) și Senat (31 mai), fiind sancționată prin Decretul Regal nr. 2455/ 14 iunie 1923. Noul act normativ a abrogat Decretul-Lege din 1920 (art. 1), a prevăzut ca toate cele 250.000 de acțiuni la purtător (inclusiv ale fostei StEG) să fie transformate în acțiuni nominative (art. 3) și a stabilit numirea unui Comisar al guvernului care “va controla și supraveghea toate operațiunile societății” (art. 6). Ocuparea unei funcții de conducere (președinte sau membru al Consiliului de Administrație, director general) era condiționată de deținerea cetățeniei române. Consiliul de Administrație era obligat să ia hotărâri favorabile “intereselor superioare ale Statului și în special ale apărării naționale” (art. 6). De acum, afacerile societății s-au supus prescripțiilor Codului

⁴ Grăf, *Domeniul*, 296; *Contribuții*, 241.

⁵ *Monitorul Oficial* (13 iunie 1920), nr. 56: 1793–1794 (în continuare, MO).

⁶ *Ibid.*, 1793.

⁷ MO (19 aprilie 1924), nr. 87: 4476 (art. 4 din Statutele UFDR).

⁸ Grăf, *Domeniul*, 298; *Contribuții*, 243–244.

⁹ Păsărică, *Monografia*, 65; Grăf, *Contribuții*, 243.

Comercial român și Legii Timbrului (art. 7).¹⁰ Ulterior, la 27 martie 1924, Adunarea Generală a Acționarilor a aprobat statutele societății, în forma adoptată prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 237/ 14 februarie 1924.¹¹

Această organizare a Societății UFDR a rămas valabilă aproape două decenii. În condițiile desfășurării celei de-a doua conflagrații mondiale, la 2 decembrie 1941 s-a emis Legea nr. 1048 pentru organizarea și funcționarea Societății Anonime UFDR. A fost abrogată legea din 1923, iar cele 10 articole ale decretului-lege au stipulat îndeosebi măsuri pentru românizarea capitalului social și a conducerii. În aprilie 1942, statutele au fost revizuite corespunzător (30 de articole).¹² Sfârșitul existenței Societății UFDR este marcat prin actul naționalizării întreprinderilor industriale, decretat de guvernul comunist la 11 iunie 1948.

Organizarea stabilită de Statul român a determinat schimbări la nivelul sediilor și reprezentanțelor noii societăți industriale. Fosta StEG avusese trei direcțiuni: la Paris, Viena și (din 1882) la Budapesta. După 1920, UFDR a avut o administrație centrală la București, căreia îi erau atașate direcțiile comercială, financiară, tehnică și de personal, precum și o reprezentanță la Timișoara. În Reșița își desfășurau activitatea trei direcții de exploatare (a atelierelor, minelor și uzinelor), iar la Oravița a funcționat direcția silvică.¹³ Mutarea administrației centrale la București a necesitat găsirea unor imobile adecvate pentru birouri. Situația s-a dovedit stringentă și datorită faptului că înainte de 1918, StEG nu deținuse vreun spațiu administrativ în Capitala Vechiului Regat român. Pe parcursul unui sfert de secol, între 1920–1945, Societatea UFDR a achiziționat prin cumpărare zece imobile în București, cu scopul construirii unor sedii adecvate și chiar pentru amenajarea unei baze de agrement destinate salariaților. Prezentarea acestora se va face în ordinea cronologică a cumpărării lor.

1. Imobilul din strada Povernei, nr. 2

Prima informație despre intenția Societății UFDR de a achiziționa un imobil în Capitală datează din 11 iunie 1920. La acea dată, Adalbert Veith, în calitate de administrator al UFDR¹⁴, purta tratative cu Albert Baer¹⁵ din București în vederea cumpărării

¹⁰ MO (15 iunie 1923), nr. 57: 2642–2643.

¹¹ MO (19 februarie 1924), nr. 36: 1579 (JCM); MO (19 aprilie 1924), nr. 87: 4475–4478 (cele 30 de articole ale Statutelor UFDR). Viziunea istoriografiei comuniste despre formarea UFDR este ilustrată de articolul Ecaterinei Cimponeriu, “Date privind aparierea industriei naționale de către monopolurile străine cu sprijinul claselor stăpînitoare din România burghezo-moșierească (Constituirea Societății U.D.R. după Primul Război Mondial),” *Studii. Revistă de istorie* XII, nr. 2 (1959): 103–116.

¹² MO CIX (3 decembrie 1941), nr. 287/ I: 7529–7530; MO CX (17 aprilie 1942), nr. 89/ I: 2968–2972.

¹³ Păsărică, *Monografia*, 80.

¹⁴ Dr. Ing. Adalbert Veith a fost ultimul director executiv al domeniului StEG. El a fost cooptat în Consiliul de administrație al UFDR, îndeplinind funcția de administrator delegat (1919–1926), cf. Păsărică, *Monografia*, 80; Grăf, *Domeniul*, 297; *Contribuții*, 242. Rolul lui Veith în dezvoltarea UFDR este prezentat în *Almanach “Argus” 1927* (București, 1927), 366–370 și contrastant la Cimponeriu, “Date”, 106–114.

¹⁵ Inginerul Albert Baer și-a început activitatea ca tipograf înainte de anul 1890, devenind proprietarul unui stabiliment de arte grafice, al unor fabrici de cartonaje și de saci din hârtie. Afacerile sale s-au

proprietății din strada Povernei, nr. 2. Prețul tranzacției a fost stabilit la două milioane de lei.¹⁶ Negocierile s-au finalizat la 6 august 1920, prin încheierea actului de vânzare-cumpărare care a fost legalizat și trecut în registrul de transcripțiuni al Tribunalului Ilfov, secția Notariat. Prin această cumpărare, Societatea UFDR nu a devenit proprietara întregului imobil. Vanzătorul Albert Baer nu și-a înstrăinat decât partea sa indiviză, care reprezenta 5/6 din imobil. Astfel se explică și valoarea prețului achitat de societatea reșițeană, anume 1.666.667 lei, adică exact 5/6 din cele două milioane convenite anterior. Cumpărătoarea primea asigurarea că imobilul nu este grevat de nicio sarcină, putând intra în posesia lui “chiar din momentul autentificării prezentului act, fără să fie nevoie de nicio altă formalitate”.¹⁷

Pentru a intra în stăpânirea totală a imobilului, Societatea UFDR a trebuit să cumpere și restul de 1/6, care reprezenta averea dotală a doamnei Maria Jeana Kopsambelis. Pe atunci, fiind încă în vigoare articolele 197–208 ale Codului Civil care stipulau incapacitatea civilă a femeii măritată¹⁸, interesele acestei doamne au fost reprezentate de “soțul dotal”. UFDR a făcut demersurile legale necesare, astfel că, la 11 august 1920, Tribunalul Ilfov, secția Notariat, a publicat anunțul vânzării prin licitație publică (pe 20 septembrie) a restului de imobil pentru ieșirea din indiviziune, prețul de pornire fiind fixat la 1.200.000 lei.¹⁹ Cererea de vânzare prin licitație publică a fost acceptată de co-proprietari. La 15 octombrie 1920, prin Jurnalul aceleiași instanțe, a fost emisă o Ordonanță de adjudecare a imobilului din strada Povernei, nr. 2.²⁰ Pentru că Societatea UFDR a oferit cel mai bun preț (1.280.000 lei), ea și-a adjudecat întregul imobil, iar soților Kopsambelis le-a revenit, pentru șesimea deținută, suma de 213.333 lei.²¹ Anunțul licitației și Ordonanța de adjudecare oferă și o descriere a imobilului, din care reiese că acesta fusese proiectat și servise ca locuință:

“Un teren pe care se află o clădire având la parter un antreu cu pereți în ulei și pardoseala de mozaic, o sală și cinci camere cu pereți tapetați și pardoseala de parchet, o cameră de baie cu pereți în ulei și pardoseala de mozaic, o sală cu pereți spoți cu

derulat până în momentul naționalizării din 1948. A se vedea *Anuarul Bucureștilor pe anul 1889–1890* (București, 1890), 176; George Filip, *Almanach tipografic, anul VII* (București, 1904), 197–200; MO (21 iulie 1921), nr. 85: 3225; MO (8 iulie 1929), nr. 147/ II: 8146–8150; MO CXV (17 mai 1947), nr. 111/ II: 3584.

¹⁶ Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale (în continuare SMBAN), fond *Societatea Uzinele de Fier și Domeniile Reșița*, (nr. 310, inv. 323), dosar 2/ 1920–1924, f. 17r. Pentru că este un fond mic (7 dosare cu un total de 286 file), se va cita în continuare numai numărul dosarului și fila.

¹⁷ Ibid., f. 1r-v.

¹⁸ Codul Civil român din 1864 a prevăzut că “femea nu poate porni judecată fără autorizațiunea bărbatului ei, chiar și în cazul când e comerciantă publică” (art. 197) și faptul că “femea având chiar parafernă, nu o poate da, înstrăina, ipoteca, nu poate dobândi avere cu titlu oneros sau gratuit, fără concursul bărbatului la facerea actului sau prin deosebit consimțământ scris” (art. 199).

¹⁹ MO (14 august 1920), nr. 106: 3774.

²⁰ SMBAN, Dosar 2/ 1920–1924, f. 9r–10v (4 pagini).

²¹ Ibid., f. 5r–7r (5 pagini).

culoare de apă și pe jos dușumele, o cameră cu pereți în ulei și pardoseală de scânduri, o cămăruță spoită și cu pardoseala de scânduri și un closet;

II. la etaj, o sală tapetată și parchetată, 3 camere tapetate și pardosite cu scânduri, una cameră cu pereți în ulei și pardosită cu mozaic, o sală cu pereți spoiți și cu pardoseală de scânduri, o cameră tapetată și cu pardoseală de scânduri și un closet;

III. la subsol, o spălătorie, spoită și pe jos cu mozaic, o sobă, o cămară, 3 odăi de servitori și pe jos cu dușumele, o pivniță de lemne și o pivniță de zarzavat. Podul este pardosit cu scânduri și utilizabil, clădirea are instalație de lumină electrică. În curte se mai află o bucătărie cu coteț zidit având împrejmuire de sârmă.²²

Casa a avut o importanță deosebită din perspectiva istoriei arhitecturii bucureștene. A fost una din rarele construcții care ilustrează trecerea de la stilul academist, tipic celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, la stilul național, neo-românesc, al perioadei următoare. Clădirea a fost comandată de generalul Gheorghe Adrian (1821–1889) arhitectului Louis Pierre Blanc (1860–1903), la scurt timp după stabilirea elvețianului în România (1885).²³ Planul cadastral al Capitalei din 1911 arată că proprietatea încă aparținea Elenei Sturdza, văduva generalului Adrian.²⁴

Deși valoros ca arhitectură, imobilul era impropriu și prea mic pentru a servi ca sediu pentru o societate industrială de talia UFDR. El a corespuns doar parțial nevoilor societății reșițene. Timp de peste zece ani, aici s-a aflat în mod oficial direcțiunea uzinelor reșițene.²⁵ Mărturiile ulterioare confirmă faptul că Societatea UFDR și-a mutat sediul, iar casa din strada Povernei a fost pusă la dispoziția unor întreprinderi industriale partenere. Astfel, în mai 1938, la această adresă figurează “Romloc” *Fabrică română de locomotive și vagoane SA* și “ASTRA” *Prima fabrică română de vagoane și motoare S.A.*²⁶ Schimbarea sediului se observă și din anunțul fabricii “ASTRA” (cu sediul în str. Povernei, nr. 2) prin care își convoca acționarii “în localul Soc. UFDR S.A. din str. Vasile Alecsandri nr. 4” (iunie 1940).²⁷ UFDR și-au păstrat calitatea de proprietar asupra imobilului, situație oglindită în evidențele fiscale municipale din septembrie 1939. Clădirea a rămas în patrimoniul societății până la naționalizarea acesteia (11 iunie 1948).²⁸ Ultimul locatar important a fost Institutul *Proiect București* (1953–2011). Pe 9 mai 2011, casa a fost demolată, la limita legii, pentru a face loc unui mare centru de afaceri.²⁹

²² Ibid., f. 5v. Descrierea imobilului și în MO (14 august 1920): 3774.

²³ Catiușa Ivanov, “Un conac de 120 de ani de pe strada Povernei, pus la pământ,” HotNews.ro (9 mai 2011), disponibil la <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-8607488-conac-120-ani-strada-povernei-pus-pamant.htm>.

²⁴ *Planul cadastral al Municipiului București* (1911), seria X, coloana C, scara 1: 1000.

²⁵ MO (6 aprilie 1928), nr. 79/ I: 2897–2898; MO (20 ianuarie 1930), nr. 15/ II: 637; MO (3 octombrie 1931), nr. 231/ II: 11963.

²⁶ MO CVI (17 mai 1938), nr. 111/ II: 5007.

²⁷ MO CVIII (14 iunie 1940), nr. 136/ II: 5521. ASTRA figurează la această adresă până în 1943.

²⁸ *Scânteia XVII*, seria III, nr. 1025 (21 ianuarie 1948),: 2.

²⁹ Andrei Pippidi, *Case și oameni din București*, vol. II (București, 2012), 244–245 (pe baza articolului online al Catiușei Ivanov).

2. Imobilul din strada Vasile Alecsandri, nr. 4

În vara anului 1921 căutările administrației UFDR pentru achiziționarea unui alt local, mai adecvat și mai spațios, s-au oprit asupra unei proprietăți învecinate cu sediul societății, anume cea din strada Vasile Alecsandri nr. 4. Proprietarul caselor era Dr. Oscar Goldfinger care nu locuia permanent în oraș, întrucât s-a prezentat ca “domiciliat în București, Hotel Athénée Palace”.³⁰ El a oferit societății reșițene condiții avantajoase pentru a-i fi cumpărată proprietatea. Bunurile sale constau “dintr-un teren în suprafață de 1480 mp împreună cu toate construcțiunile, plantațiunile și îmbunătățirile”. El a acceptat ca prețul de 1.500.000 lei să-i fie plătit în termen de maximum un an de la data semnării actului de vânzare-cumpărare. În schimb, cerea ca “la suma rămasă de plată mi se va calcula o dobândă anuală de 1% peste scontul oficial al Băncii Naționale (...) nu mai mică de 6%, plătită în două rate” semestriale. Imobilul era predat liber de orice sarcină și servitute “afară de ipoteca Creditului Funciar Urban înscrisă la Tribunalul Ilfov, secția Notariat în anul 1912, care trecând asupra cumpărătoarei, se va scădea din prețul sus arătat la data achitării lui”. Din momentul cumpărării, Societatea UFDR prelua și drepturile care decurgeau din polița de asigurare încheiată anterior de vânzător.³¹ Tranzacția s-a făcut inițial sub semnătură privată (20 iulie), dar această formă nu s-a păstrat. Detaliile contractului sunt cunoscute din forma redactată și legalizată la 7 octombrie 1921.

Tot la 20 iulie 1921, între Dr. Oscar Goldfinger și Societatea UFDR s-a mai încheiat un contract de vânzare-cumpărare “pentru următoarele lucruri mobile aflate în casa ce face obiectul vânzării contractate prin actul sub semnătură privată din 20 iulie 1921, transcris de Tribunalul Notariat Ilfov...”. Documentul enumeră numeroase piese de mobilier, covoare, lămpi etc., cumpărate toate pentru prețul de 860.700 lei “plătibil în termen de maximum un an de la data prezentului act”, cu aceeași dobândă amintită mai sus. Se preciza că “toate stururile, pernele, tablourile, nipurile și alte obiecte decorative sau de întrebuințat nu formează obiecte de vânzare”.³² Predarea imobilului și a bunu-

³⁰ În anul 1919, Dr. Goldfinger (născut la Novitag [Nowy Targ] și domiciliat în Viena) a fost membru fondator al *Societății anonime “Foresta”* cu sediul la Milano, specializată în industrializarea și comercializarea cherestelei. În 1921, societatea și-a deschis o reprezentanță în România (MO (1 ianuarie 1922), nr. 223: 9768–9772). În martie 1921, Goldfinger s-a numărat printre fondatorii Societății anonime române pe acțiuni “*Industria miniere din Banat*”. Scopul Societății era “de a întemeia în Banat diferite industrii miniere și uzine metalurgice, pe baza domeniilor miniere care îi aparțin consorțiului de magnați Conte Emil Szecheny et Alias, așa cum s-au transmis d-lui Dr. Oscar Goldfinger prin actul datat 14 decembrie 1920 la Budapesta, care urmează a se achiziționa definitiv de societate ...” (MO (22 decembrie 1921), nr. 214: 9226).

³¹ SMBAN, Dosar 2/ 1920–1924, f. 30r-v. Actul nu este datat, dar are autentificarea Tribunalului Ilfov din 7 octombrie 1921 (f. 31r-v). În contract s-a specificat adresa societății (str. Povernei, nr. 2) și faptul că era reprezentată de Constantin Caragea și Dr. Charles Révay (f. 30r). Un alt exemplar al contractului la f. 32r–33r.

³² Ibid., f. 40r-v. Societatea UFDR era reprezentată de General Grigore Crăiniceanu și Dr. Charles Révay. Este o dovadă suplimentară că exemplarul actului de vânzare al imobilului, nedatat, provine din 7 octombrie 1921.

rilor sale avea ca termen limită data de 30 noiembrie 1921. Vânzătorul a acceptat ca “plata prețului și a dobânzilor este condiționată de predarea la termen a imobilului”.³³

Societatea UFDR a făcut o afacere profitabilă, mai ales în privința terenului. Chiar și localul oferea câteva avantaje, fiind mobilat și înzestrat cu utilități. El dispunea de lumină electrică, fapt atestat de un contract de abonament cu Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București, pentru furnizarea energiei necesare la “30 de lampe incandescente” (21 aprilie 1921).³⁴ Amplasarea și mărimea construcției se mai pot afla doar din planul cadastral al orașului realizat în anul 1911. Clădirea a fost demolată la scurt timp după cumpărare, pentru a face loc unui nou ansamblu arhitectural. Partea spre stradă a devenit curte, iar în colțul de nord-est al terenului a fost ridicată o vilă splendidă, în stil neo-românesc, alcătuită din parter, etaj și mansardă. Imobilul este creația reputatului arhitect Ștefan Burcuș (1870–1928).³⁵ Ulterior, vila s-a alipit, spre est, cu ansamblul de clădiri construite de administrația UFDR pe terenul care ținuse de strada Cometa, nr. 47, arhitectul fiind, se pare, tot Ștefan Burcuș.

Timp de câțiva ani (1926–1931), sediul societății reșițene figurează la ambele adrese: direcțiunea generală în strada Povernei, iar direcțiunea comercială pe strada Alecsandri.³⁶ Cu siguranță, în localul nou și arătos s-au desfășurat activitățile de protocol ale societății. Sediul s-a stabilit definitiv la ultima adresă care apare înscrisă pe antetul hârtiilor expediate, în contracte și în anunțurile publicitare din anuare, ghiduri și ziare. Localul a fost păstrat până la destructurarea UFDR, în urma naționalizării.³⁷

3. Imobilul din strada Cometa³⁸, nr. 47

La trei ani după precedenta investiție imobiliară, Societatea UFDR a simțit trebuința unei extinderi a sediului său. A fost vizată proprietatea din strada Cometa, nr. 47 “alipită imobilului actual al Societății Reșița”. Parcela era stăpânită în indiviziune de patru persoane particulare. La 3 iulie 1924, co-proprietarii au acceptat să vândă o porțiune de 713,5 mp din terenul stăpânit pentru suma globală de 783.620 lei. Contractul a precizat vecinătățile fâșiei vândute, la vest aflându-se proprietatea UFDR, iar “spre est imobilul rămas pe seama noastră, vânzătorii”. Aceștia au vândut pământul “liber de orice sarcini sau servituți, garantând de orice evicțiune totală sau parțială”. De asemenea, “odată cu vânzarea de mai sus, am constituit în fața cumpărătoarei, prin act separat autentic, dreptul de trecere asupra restului terenului rămas proprietatea noastră”.³⁹ Ulterior, numele UFDR nu se mai leagă de această adresă. Partea cumpărată a fost

³³ Ibid., f. 30v.

³⁴ Ibid., f. 77r–78v (4 pagini).

³⁵ Andrei Bîrsan (coord.), *Dicționar al arhitecturii românești moderne (secolele XIX, XX, XXI)*, vol. I literele A–C (București, 2012), 80.

³⁶ *Uzinele de Fier și Domeniile Reșița. Societate Anonimă, ediția 1926* [Timișoara, 1926], 1.

³⁷ A se vedea autorizarea ministerială dată “întreprinderilor naționalizate Uzinele de Fer și Domeniile din Reșița cu sediul în București, str. Vasile Alexandri nr. 4” pentru a realiza lucrări pe Șantierul naval din Turnu Severin, în MO CXVI (2 august 1948), nr. 176/ II: 3730.

³⁸ În prezent, strada poartă numele *Căderea Bastiliei*.

³⁹ SMBAN, Dosar 2/ 1920–1924, f. 90r–v. Actul este o copie dactilografiată și legalizată în 1940. Alte

integrată proprietății din strada Vasile Alecsandri, nr. 4, în timp ce imobilul micșorat din strada Cometa a fost stăpânit de alți particulari.

Pe terenul achiziționat a fost construit un ansamblu masiv de clădiri, destinat să găzduiască majoritatea activităților administrative ale UFDR. Edificiile se compuneau din parter, două-trei etaje și mansardă, fiind proiectate tot în stil neo-românesc și racordate la rețelele de utilități. În imensul spațiu administrativ au funcționat și firme agreeate, controlate sau chiar create de UFDR. Astfel, la 4 decembrie 1928, noua întreprindere “*Minopirit*” S.A.R. și-a stabilit sediul social în strada Alecsandri, nr. 4, datorită faptului că Societatea UFDR era “fondator și cel mai mare acționar” al acesteia.⁴⁰ Aici au fost convocați și acționarii de la *Societatea Română pentru industria distilării lemnului* din Reșița (1929) și “*Margina-Reșița*” *Distilăriile de lemn unite* S.A.R. (1937).⁴¹

Evoluția ulterioară a imobilului din strada Vasile Alecsandri, nr. 4 se leagă de amintitul institut *Proiect București*, transformat în S.C. *Proiect București* S.A. (din 1990). În ipostaza de proprietar, *Proiect București* a decis transformarea radicală a întregii incinte (extinsă la 6810 mp)⁴², în vederea construirii unui mare centru de afaceri. Avizul favorabil al Comisiei Regionale a Monumentelor Istorice București-Ilfov pentru “desființarea tuturor construcțiilor existente” în parcela de la adresa menționată (20 septembrie 2006) și Planul Urbanistic Zonal aprobat de Consiliul General al Municipiului București (2007)⁴³ au permis demolarea integrală a clădirilor interbelice, în vara anului 2009. Câteva fotografii din acei ani immortalizează un patrimoniu irecuperabil.

4. Imobilele din străzile Belgrad, nr. 10–12 și Londra, nr. 16–22

În primul deceniu interbelic, patrimoniul bucureștean al UFDR s-a lărgit considerabil prin achiziționarea unor imobile situate la nord de șoseaua Bonaparte (acum, Iancu de Hunedoara). În planul cadastral din 1911, zona apare situată la periferia orașului, fără construcții și tramă stradală. Maidanul se afla în concesiunea Societății de Tramvaie. După două decenii, peisajul se schimbă total: terenul era parcelat, străzile purtau nume de capitale europene, iar casele și vilele aveau o arhitectură deosebită.⁴⁴

Un “Extras din rolurile de impunere privind Soc. U.D.R. ale Percepției Comunale

copii legalizate, din același an, la filele 88, 92, 94r–95r. UFDR a fost reprezentată prin ing. Constantin Orghidan (director general) și dr. Charles Révay (director), care aveau drept de semnătură, conform hotărârii Consiliului de administrație din 22 martie 1924 (MO (19 aprilie 1924), nr. 87: 4479).

⁴⁰ MO (30 decembrie 1928), nr. 289/ II: 14566. Actul constitutiv cu numele fondatorilor și statutele, în MO (28 noiembrie 1928), nr. 266/ II: 13553–13556.

⁴¹ MO (27 martie 1929), nr. 70/ II: 3642; MO CV (21 iunie 1937), nr. 139/ II: 6714. UFDR deținea 30% din acțiunile primei societăți care își ținea adunările în str. Povernei, nr. 2 (MO (9 iunie 1927), nr. 125: 7876).

⁴² Institutul (S.C.) “Proiect București”, *Planul cadastral al Municipiului București* (1954 –), seria 10, coloanele C3, C4, scara 1: 500.

⁴³ Documente publicate la http://www4.pmb.ro/wwwt/l52/docs/2_24072007.pdf (accesate la 29 ianuarie 2017).

⁴⁴ *Planul cadastral* (1911), seria IX, coloana C (scara 1: 1000); *București. Ghid oficial cu 20 hărți pentru orientare* (București, 1934), planșa 5.

I Galben pe exercițiul 1939–1940” arată că în acest sector al Capitalei instituția bănească deținea imobile în străzile Belgrad, nr. 10–12 și Londra, nr. 16, 18, 18A, 20 și 22. La data de 23 septembrie 1939, situația financiară era următoarea⁴⁵:

Nr. crt.	Adresa imobilului	Baza de impunere după valoarea locativă (lei)
1	Str. Vasile Alecsandri, nr. 4	2.000.000
2	Str. Povernei, nr. 2	500.000
3	Str. Belgrad, nr. 10–12	300.000
4	Str. Londra, nr. 16–18–20	Global: 2.000.000
5	Str. Londra, nr. 22	280.000

Pentru aceste proprietăți nu s-au constituit dosare speciale și, astfel, nu figurează în fondul arhivistic al UFDR. Dacă ele totuși există, ar trebui căutate în fondul documentar *Cartea Funciară* de la nivelul anului 1940, încă inaccesibil cercetătorilor. Situația patrimonială de la adresele sus menționate se poate lămurii prin apelul la alte surse credibile.

Actualul plan cadastral al orașului arată că terenul din strada Belgrad are 912 mp, iar cele din strada Londra însumează 5100 mp (4676 mp la nr. 16–20 și 425 mp la nr. 22).⁴⁶ Lipsa unei documentații concrete întreține incertitudinea cu privire la modul în care au fost obținute aceste terenuri: prin cumpărare sau prin concesionare de la municipalitate. În oricare dintre variante, societatea UFDR a fost avantajată, pentru că terenul viran și periferic, abia parcelat, avea un preț mic în comparație cu valoarea proprietăților centrale. Rolul fiscal din 1939 sugerează că terenurile aveau regim de proprietate, adică erau cumpărate.

Cele mai mari și valoroase clădiri sunt situate pe străzile Belgrad, nr. 10–12 și Londra, la nr. 16, 18 și 20. Ele figurează în Lista monumentelor istorice din București (LMI 2004), având codurile B-II-m-B-18123/ 19083/ 19085/ 19087.⁴⁷ Totodată, construcțiile din strada Londra, nr. 16–20 sunt și cele mai nesigure, din 1993 fiind încadrate în clasa I de risc seismic, prezentând pericol public. Acestea au fost construite în anul 1924, sunt compuse din subsol, parter, patru etaje și mansardă, aria desfășurată fiind de 10.322 mp. Clădirile au în compunere 104 apartamente.⁴⁸ Imobilele din străzile Belgrad, nr. 10–12 și Londra, nr. 22 sunt de dimensiuni mai mici, elevația lor fiind compusă din parter, etaj și mansardă. Din punct de vedere arhitectural, toate edificiile aparțin stilului neo-românesc, având asemănări frapante cu clădirile (acum demolate) din strada Vasile Alecsandri. Similitudini arhitectonice au existat între vila din strada Belgrad și cea din strada Alecsandri, între blocurile din strada Londra (cele de la nr. 16 și 18 sunt identice) și fostele corpuri administrative construite pe terenul cumpărat în

⁴⁵ SMBAN, Dosar 3/ 1936–1955, f. 69r-v. Lista rolurilor fiscale a fost completată ulterior cu terenul viran din strada Boteanu, prețuit la 25.000 lei.

⁴⁶ *Planul cadastral al Municipiului București* (1954 –), seria 9, coloanele C1, C4, scara 1: 500.

⁴⁷ MO 172 (16 iulie 2004), nr. 646 bis, vol. I: 473, 548.

⁴⁸ Lista actualizată a imobilelor cu risc seismic (12 ianuarie 2017), la http://www.pmb.ro/servicii/alte_informatii/lista_imobilelor_exp/docs/Lista_imobilelor_expertizate.pdf.

strada Cometa. Asemănarea transpare și din valoarea locativă identică a proprietăților din străzile Alecsandri și Londra.

Cu toate că aveau același aspect, clădirile din străzile Belgrad, Londra și Vasile Alecsandri au primit destinații diferite. Cele de la periferie au fost proiectate ca locuințe pentru personalul UFDR aflat în Capitală, în timp ce activitățile lucrative s-au concentrat în imobilele din centrul orașului. Un prim exemplu sugestiv provine din mai 1927, când Francisc Licker “funcționar definitiv la S.A. UFDR” locuia pe strada Londra, nr. 20.⁴⁹ În anul următor, cu ocazia constituirii amintitei societăți “*Minopirit*”, printre acționarii fondatori figurează C(arul) Fleischhacker, domiciliat în strada Belgrad, nr. 10 și Ion Codreanu cu reședința în strada Londra, nr. 18.⁵⁰ Pe atunci, Fleischhacker conducea Direcția Financiară a UFDR, anterior fiind director și procurist în administrația centrală a societății (1927).⁵¹ Despre Ion Codreanu se știe că a fost membru al Societății de distilare a lemnului din Reșița (1927).⁵² Un exemplu asemănător provine din aprilie 1940, când s-a înființat “*Fierotel*” *Societate anonimă pentru desfacerea produselor de fier și oțel*. Printre fondatori s-au numărat UFDR (deținătoare a 95% din acțiuni), inginerul O(liviu) Slăvescu (strada Londra, nr. 22) și Vasile Dumitriu (strada Belgrad, nr. 12). Cei doi bărbați erau bine situați în administrația centrală a Uzinelor: în august 1939, Slăvescu era director inginer, Dumitriu ocupa postul de subdirector, iar ambii colaborau cu prim-directorul Fleischhacker mai sus menționat.⁵³

Există și dovezi că UFDR nu au stăpânit pe de-a-ntregul unele din proprietățile desamintite. Astfel, în anul 1941, Regele Mihai a aprobat legatul răposatei Zoe Romniceanu care lăsase unei școli “nuda proprietate a jumătății indivize a imobilului din str. Londra, nr. 22”⁵⁴, cealaltă jumătate (sau parte din ea) aparținând sigur UFDR.

Imobilele menționate și-au păstrat până astăzi destinația inițială, cuprinzând locuințe private și sedii de firme.

5. Imobilul din strada Boteanu, nr. 4

După depășirea crizei economice, în condițiile relansării industriei siderurgice, conducerea UFDR a considerat oportun să cumpere un teren în plin centrul Capitalei, cu intenția de a construi un sediu pe măsura importanței acestei societăți industriale. Alegerea s-a oprit asupra terenului situat în strada Boteanu, nr. 4. Vânzătorul era însuși “Statul Ungar reprezentat prin mandatarul său legal în România, Dl. Ministru Plenipotențiar Ladislau de Bardossy”⁵⁵, iar UFDR erau reprezentate “prin d-nii Max

⁴⁹ MO (18 mai 1927), nr. 107: 6869.

⁵⁰ MO (28 noiembrie 1928), nr. 266/ II: 13553.

⁵¹ MO (15 decembrie 1927), nr. 277: 16818; *Almanach “Argus” 1928* (București, 1928), 336.

⁵² MO (9 iunie 1927), nr. 125: 7876.

⁵³ MO CVII (12 august 1939), nr. 185/ II: 7492; MO CVIII (19 aprilie 1940), nr. 94/ II: 3593.

⁵⁴ MO CIX (5 iunie 1941), nr. 131/ I: 3144.

⁵⁵ Bárdossy László (1890–1946) a fost atașat diplomatic la Londra (1931–1934), ambasador la București (1934–1941) și prim-ministru al Ungariei între aprilie 1941–martie 1942. După încheierea conflagrației mondiale, a fost judecat pentru crime de război și executat.

Aușnit și inginer N. Malaxa, administratori delegați”.⁵⁶ Actul de vânzare-cumpărare⁵⁷ menționează că anterior existase o întinsă proprietate, apărută prin comasarea terenurilor cumpărate în 1884 și 1897 de *Societatea de Asigurare “Dacia-România”*. Imobilul mai avea și avantajul unui acces dublu, pe străzile Boteanu și Wilson.⁵⁸ În 1912, întregul patrimoniu a fost revândut Monarhiei Austro-Ungare, iar după dispariția acestei alcătuiți politice, proprietatea era stăpânită în indiviziune de statul austriac și cel ungar, ca succesori legitimi ai fostului Imperiu.⁵⁹ La 2 iulie 1935 s-a realizat partajul imobiliar între cele două state, Ungariei revenindu-i un teren de 1257 mp (strada Boteanu, nr. 4), învecinat cu proprietatea Austriei (strada Wilson, nr. 7–9). Separația a eliminat accesul dublu. Terenul din strada Boteanu a fost micșorat cu 150 mp prin exproprierile operate de Primăria Sectorului I Galben, în vederea alinierii stradale, rămânând o suprafață de 1107 mp. Prețul terenului era foarte mare, de 10.500 lei/ mp, valoarea totală ridicându-se la 11.631.963 lei.⁶⁰

Una din clauzele contractului de vânzare-cumpărare a stipulat că “subscrisa S.A. UFDR se mai obligă a cumpăra de la vânzător cu același preț de lei 10.500 pro metru pătrat, iar vânzătorul se obligă în mod irevocabil de a vinde și cele două suprafețe în întindere totală de 26,87 mp cedate Legațiunii Ungare de către Primăria Municipiului București prin deciziunea Consiliului Comunal”. Aceste petice triumphiulare au rezultat din alinierea stradale, fiind date Legației maghiare în contul exproprierilor pe care le suportase. În document s-a făcut precizarea că actul legal de tranzacționare a peticelor de teren “se va încheia numai după ce Legațiunea Ungară va intra în posesiunea de fapt și de drept a acestor suprafețe”. În rest, “Statul Ungar garantează pe cumpărătoare de orice evicțiune totală sau parțială și declară că imobilul vândut nu este supus niciunei servituți, ipoteci sau privilegiu și că asupra proprietății sau posesiunii lui nu există nicio acțiune în justiție și niciun fel de pretențiune din partea cuiva”. De asemenea, vânzătorul a transmis societății cumpărătoare toate drepturile dobândite prin actul de partaj cu Statul austriac “între care și acela de a obține de la copărtașul nostru copii de pe acele acte” de proprietate din perioada 1884–1935, invocate ca temei legal al dreptului de stăpânire.⁶¹

Prima formă a tranzacției s-a încheiat la 2 iunie 1936, însă “deocamdată sub semnătură privată, rămânând ca actul de vânzare-cumpărare să se semneze în mod autentic la o dată pe care S.A. UFDR își rezervă dreptul de a indica, [atunci] când se va arăta și numele societăților împreună cu care S.A. UFDR cumpără terenul ce face obiectul prezentului act”.⁶² Formalitățile au trenat aproape doi ani. Abia la 18

⁵⁶ Consiliul de administrație al UFDR SA din 22 iulie 1935 a stabilit că “societatea este valabil angajată față de terți cu următoarele semnături: (...) Max Aușnit, Nicolae Malaxa”. Ei puteau semna angajamente “fără nicio limitare de sumă”, cf. MO (2 august 1935), nr. 175/ II: 6993.

⁵⁷ SMBAN, Dosar 3/ 1936–1955, f. 125r–126v (4 pagini).

⁵⁸ Astăzi, strada poartă numele *Dem. Dobrescu*, harnicul primar bucureștean din anii 1929–1934.

⁵⁹ SMBAN, Dosar 3/ 1936–1955, f. 125v–126r.

⁶⁰ *Ibid.*, f. 125v.

⁶¹ *Ibid.*, f. 126r.

⁶² *Ibid.*, f. 126v.

ianuarie 1938, Comitetul de Direcție al UFDR i-a împuternicit pe Dr. Carol Révay, ca prim-director, și pe avocatul Radu R. Radoveanu, în calitate de procurist, să semneze cu mandatarul legal al Statului Ungar în România contractul de vânzare-cumpărare “în forma și cuprinsul ce vor găsi nimerit”.⁶³ Partea maghiară a fost reprezentată tot de ambasadorul Bárdossy. Documentul în forma sa finală a fost autentificat și trecut în Registrul de transcripțiuni al Tribunalului Ilfov, secția Notariat, la 16 martie 1938.⁶⁴

Intențiile conducerii UFDR de a valorifica eficient parcela achiziționată s-au lovit de nenumărate obstacole în anii tumultuoși care au urmat. Avatarul terenului analizat aici este semnificativ. În privința micilor triumphiuri de teren, Legația maghiară a reușit să le cumpere de la Primăria Capitalei în cursul anului 1937. Obligația Societății UFDR de a cumpăra cei 26 mp de teren, stabilită prin art. VII al contractului de vânzare-cumpărare (forma din 1938) nu s-a îndeplinit nici după trei ani. La 13 iunie 1941, Serviciul Contencios și Administrativ al UFDR înainta o notă către direcțiunea societății solicitându-i să analizeze “utilitatea și oportunitatea acestei cumpărări”.⁶⁵ Intenția clară de a nu plăti peticele de teren a fost susținută și de tensiunea diplomatică existentă între România și Ungaria, după Dictatul de la Viena. Problema s-a rezolvat într-un mod neașteptat, în sensul că restanța de 26.600 lei a Legației ungare la plata taxelor comunale, acumulată în perioada 1 aprilie 1933–1 iunie 1936, a fost plătită de UFDR în contul restului de bani rămas de achitat prin contract, anume pentru cei 26 mp de teren.⁶⁶

Terenul mare a rămas neîngrădit, devenind rapid un loc de depozitare a gunoaielor și de ușurare a trecătorilor (septembrie 1936). Acest fapt a atras intervenția autorităților, concretizată prin întâmpinarea făcută de edili pe lângă Chestura de Poliție a zonei, prin somația Primăriei – Direcția Sanitară și de Ocrotire etc.⁶⁷ În mai 1938, terenul era loc de depozitare a molozului și a materialelor rezultate din renovarea reședinței fostei legații austriece. Și de această dată, UFDR a fost somată să curețe terenul, prin adresa Poliției Sanitare din cadrul Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale.⁶⁸ În 1944, terenul era vizat pentru construirea unor adăposturi destinate personalului Legației Germane din strada Vienei (fostă Wilson) nr. 9 și angajaților Ministerului Propagandei.⁶⁹ După încheierea războiului, un “adăpost-șanț acoperit” era încă utilizat de funcționarii sinistrați ai UFDR care se serveau și de barăcile existente pe același teren (29 septembrie 1945). Adăpostul a funcționat până în primăvara anului 1946, fiind înlocuit din peisaj cu o gheretă folosită de un invalid de război chiar și în februarie 1947.⁷⁰ După naționalizare, terenul a intrat în atenția Societății “Sovconstrucția” care

⁶³ MO CVI (16 februarie 1938), nr. 38/ II: 1202.

⁶⁴ SMBAN, Dosar 3/ 1936–1955, f. 78–80 (contractul) și 81 (legalizarea). Alte copii la filele 82–85 și 86–89.

⁶⁵ Ibid., f. 27 (nota 31456/ 13 iunie 1941 despre situația din 1937).

⁶⁶ Ibid., f. 106–107.

⁶⁷ Ibid., f. 115, 121.

⁶⁸ Ibid., f. 70, 75.

⁶⁹ Ibid., f. 16, 21 și alte două nepaginate între ff. 12–13 (26 iulie–18 august 1944).

⁷⁰ Ibid., file nenumerate între ff. 4–5 și 8–9; f. 12.

intenționa să-l închirieze pentru doi ani. La 8 februarie 1949, Direcția exploatărilor de la Reșița era informată despre încheierea contractului de închiriere cu “Sovconstrucția”. Afacerea nu părea profitabilă, chiar și pentru o întreprindere naționalizată, întrucât valoarea terenului era estimată la 360.000 lei, iar dacă era închiriat trebuia plătit un impozit anual de 307.400 lei!⁷¹ Alte detalii despre destinul acestui teren sunt cuprinse în adresa nr. 15.319/ 22 mai 1954 a Societății “Sovrom-Utilaj Petrolier” către Ministerul Afacerilor Interne care o patrona prin Direcția Administrație și Gospodărie: “acest imobil, fosta proprietate a Uzinelor și Domeniilor Reșița, a fost cumpărat de această societate încă în anul 1938 de la Statul Ungar (...) iar apoi a trecut ca aport a [!] Statului Român în patrimoniului (!) Societății Sovieto-Române “Sovrom-metal”, iar de la aceasta din urmă la Societatea noastră, care a succedat drepturile și, în parte, patrimoniul S.A. “Sovrom-metal” (...). De la ocuparea aceluși imobil și până-n prezent nu a intervenit niciun act care să reglementeze raporturile între noi, în calitate de proprietar, și Dvs. [Min. de Interne] în calitate de arendaș a [!] lui”.⁷² Deși au trecut multe decenii de atunci, terenul este încă liber de construcții, servind ca parcare interioară.

6. Imobilul din strada Alexandru Lahovary⁷³, nr. 12

În anii celei de-a doua conflagrații mondiale, societatea UFDR a făcut trei investiții imobiliare, mână de convingerea firească a unei certe redresări economice în anii postbelici. La 20 august 1942, văduva generalului Dumitru Iliescu⁷⁴ a vândut societății reșițene terenul de 311 mp și clădirile situate în strada Alexandru Lahovary, nr. 12. Prețul tranzacției a fost stabilit la 11.200.000 lei, plătit vânzătoarei în două tranșe: un avans de două milioane pe 13 august, iar restul la semnarea contractului, o săptămână mai târziu.⁷⁵ Odată cu imobilul, Agripina General Iliescu pune la dispoziția cumpărătoarei și piesele justificative ale dreptului ei de proprietate, emise între 1913 și 1941. Documentele arătau că vânzătoarea era deopotrivă moștenitoarea defunctului soț, generalul Iliescu (decedat la 7 octombrie 1940), și a răposatei fiice Sabina Lady Derwent (stinsă din viață la Berna, pe 16 mai 1941).⁷⁶ Ca o favoare arătată vânzătoarei “Soc. UDR îngăduie D-nei Agripina General Iliescu de a locui imobilul vândut până la 15 Septembrie 1942, dată când D-sa se obligă a-l evacua și a-l preda cumpărătoarei, fără somațiune, punere în întârziere sau judecată”.

Stăpânirea imobilului era grevată doar de o servitute de vedere, mai multe ferestre

⁷¹ Ibid., filă nenumărată inserată între ff. 4–5.

⁷² Ibid., f. 2r.

⁷³ În prezent, strada se numește *George Enescu*.

⁷⁴ Generalului Dumitru Iliescu (1865–1940) i se atribuie eșecul campaniei armatei române la sud de Dunăre (Turtucaia), în toamna anului 1916.

⁷⁵ SMBAN, Dosar 5/ 1942, f. 1r–2v (contract original de 4 pagini dactilografiate); dosar 1/ 1913–1942, f. 1r–2v (original la indigou) și 3 (schița pe calc a proprietății, cu indicarea dimensiunilor și vecinătăților).

⁷⁶ SMBAN, Dosar 1/ 1913–1942, f. 28r–29v (contractul de cumpărare a imobilului în iunie 1913); 8r–9v (generalul Iliescu vinde imobilul fiicei sale Lady Derwent în octombrie 1931); 10r (succesiunea după Lady Derwent) și 12r (succesiunea generalului Iliescu).

ale casei învecinate (câte patru la subsol, parter și etaj) având deschidere către această curte. Contractul de vânzare-cumpărare a stabilit că servitutea de vedere constituită încă din 1913 “va continua să rămână numai în condițiunile specificate la pct. 4 din susmenționatul contract de vânzare-cumpărare”, adică doar cu acordul proprietarului de drept.⁷⁷

Construcția nu era prea veche, fiind proiectată de arhitectul George Mandrea (1855–1916) în anul 1908. Planul original arată o construcție cu demisol, parter, etaj și mansardă, poziționată direct la stradă. Frumusețea fațadei era dată de balconul cu balustradă din fier forjat și de lucarnele mansardei înalte. Primul proprietar a fost Ecaterina Deșliu, numele acestei doamne figurând și în planul cadastral al orașului din 1911.⁷⁸

Alte detalii esențiale despre această proprietate sunt cuprinse în procesul verbal încheiat la 27 iunie 1942 de reprezentanții Administrației Financiare a Sectorului I Galben pentru evaluarea și stabilirea impozitului succesoral asupra averii rămase de pe urma răposatei Sabina Lady Derwent, fiica vânzătoarei. Pe terenul de formă neregulată care acoperă 311 mp se afla un corp de casă din cărămidă, învelit cu tablă de fier. Suprafața construită era de 204 mp, casa având parter, etaj și parțial subsol. La subsol se aflau bucătăria, spălătoria cu ciment pe jos, două camere pentru servitori pardosite cu scândură și pivniță nepardosită. Parterul era format din marchiză, hol, trei camere parchetate, un coridor pardosit cu scândură, un oficiu, WC, o scară principală din stejar (dar slabă) pentru acces la etaj și o scară de serviciu, tot din lemn. Etajul cuprindea un hol, patru camere parchetate, o baie pardosită cu plăci de mozaic și pereții îmbrăcați în faianță. Încălzirea se făcea cu sobe din teracotă. Casa “prin felul întocmirii ei nu poate fi locuită decât de o singură familie”. Era o “construcție de tip vechi, simplă, fără aspect, și are tencuiala căzută în multe locuri și la zidurile exterioare”. Seismul din noiembrie 1940 i-a amplificat degradarea, fapt sesizabil la pereți și la tavanele etajului. În aceste condiții, prețul unui metru pătrat de teren liber era mai mare decât cel al unuia construit. Comisia a evaluat terenul la 3.110.000 lei (311 mp × 10.000 lei) și casa la numai 1.020.000 (204 mp × 5.000), în total 4.130.000 lei. “Se menționează că în caz de vânzare, construcția de pe acest imobil urmează să fie dărâmată, obținându-se pe materialul brut aproximativ 200.000 lei, astfel că terenul reprezintă în realitate valoarea de circa 13.000 lei mp”.⁷⁹ Ținând cont de această evaluare, prețul de cumpărare oferit câteva luni mai târziu de Societatea UFDR a fost foarte avantajos pentru văduva fostului general. În privința casei, aceasta a trecut prin reparații capitale, primind o fațadă de inspirație mediteraneană, tipică anilor 1930–1940, care poate fi admirată și astăzi (strada George Enescu, nr. 14).

⁷⁷ Ibid., f. 1v. Pentru UFDR, contractul a fost semnat de colonelul Constantin Levezeanu (vice-președinte al Consiliului de administrație) și generalul Romulus Scărișoreanu (membru în Comitetul de direcție). C. Levezeanu a fost ales la 17 mai 1942, prin hotărârea Consiliului de administrație, cf. MO CX (3 iunie 1942), nr. 126/ II: 3934.

⁷⁸ SMBAN, fond *Primăria Municipiului București. Serviciul Tehnic*, dosar 153/ 1908–1910, f. 12 (plan 1: 100); *Planul cadastral* (1911), seria XII, coloana C, scara 1: 1000.

⁷⁹ SMBAN, Dosar 1/ 1913–1942, f. 13r.

7. Imobilul din comuna suburbană Băneasa, satul Herăstrău⁸⁰

Lacurile Floreasca și Herăstrău din nordul Capitalei au apărut în urma amplei amenajări a râului Colentina, în anii '30 ai secolului încheiat. Este perimetrul cu parcuri, debarcadere, ștranduri, terase și terenuri de sport mult frecventate de bucu-reșteni. Intuind perspectivele zonei, mai multe firme și instituții importante au achiziționat terenuri, cu intenția de a le transforma în baze de agrement pentru proprii salariați. Societatea UFDR s-a raliat acestui trend, cumpărând un teren vast, de 18.395 mp pe marginea Lacului Floreasca (10 august 1942).⁸¹ Achiziția a fost aproape concomitentă cu cea a imobilului din strada Lahovary. Vânzătorul Nicolae Donciu a primit pe loc prețul terenului său, evaluat la 700 lei/ mp, în total 12.876.500 lei. Din planul cadastral păstrat (scara 1: 500) se poate observa poziția avantajoasă a terenului. El era situat pe o limbă de pământ care înainta mult în luciul de apă, având acces spre lac pe două laturi.⁸² În preajma sa se aflau ștrandul Uzinelor Comunale București (UCB) și terenurile Societăților de Statistică, de Telefoane etc. Vânzătorul pune la dispoziția societății cumpărătoare casa și plantațiile de pe parcela înstrăinată, “dreptul de folosință permanentă a drumului carosabil care duce la terenul vândut”.⁸³ De asemenea, “subsemnatul vânzător mă oblig să las în folosința cumpărătoarei toată fâșia de teren pe lungine de 96 m de-a lungul aleiei UCB, fâșie pentru care sunt în proces cu UCB, iar în cazul în care voi câștiga terenul în litigiu, mă oblig a-l vinde cumpărătoarei la prețul de lei 700 pro/ mp”.⁸⁴

Predarea și primirea efectivă a terenului s-a realizat la 14 august 1942, ocazie pentru a fi detaliate o serie de repere topografice și aspecte de conținut. Astfel, proprietatea era parțial împrejmuțată (cu sârmă ghimpată), avea o plantație de salcâmi, o casă veche din cărămidă, învelită cu tablă galvanizată, compusă dintr-o prispă-terasă îngrădită și acoperită, din trei camere, două antreuri, două bucătării și o latrină. Binele erau uzate, unele fără geamuri. Apa potabilă era scoasă dintr-un puț din tuburi de beton, aflat lângă casă. Proprietatea era păzită de un om “care primește să fie trecut în serviciul cumpărătorului”.⁸⁵ Anii de război și tumultul perioadei postbelice au zădărnicit realizarea intențiilor UFDR privitoare la acest teren. Totuși, destinația proiectată nu a fost abandonată. În anii socialismului locul a fost amenajat, servind până astăzi ca zonă de agrement.

⁸⁰ Azi, cartier în sectorul 1 al Capitalei.

⁸¹ SMBAN, Dosar 6/ 1942, f. 1r-2r (3 pagini ale contractului) și 3 (schița). Contractul a fost semnat de colonelul Constantin Levezeanu (vice-președintele Consiliului de administrație al UFDR) și inginerul G. Z. Ioan (director central). Ei erau împuterniciți să semneze acte prin decizia Consiliului de administrație din 3 august 1942, cf. MO CX (4 august 1942), nr. 179/ II: 5564.

⁸² SMBAN, Dosar 4/ 1942, f. 6. Una din laturi avea deschiderea de 96 m, iar cealaltă de 230 m.

⁸³ Pe harta realizată de Gen. Constantin Teodorescu, *București. Municipiul și împrejurimile* (Brașov, c. 1940), scara 1: 15 000, carourile 5B-C, drumul de acces se numește chiar strada *Donciu*; este actuala strada *Navigatoarelor*.

⁸⁴ SMBAN, Dosar 6/ 1942, f. 1v.

⁸⁵ SMBAN, Dosar 4/ 1942, f. 2r-v.

8. Imobilul din strada Glucozei⁸⁶, nr. 119

Ultima achiziție imobiliară a Societății UFDR, înainte de naționalizare, a fost realizată la 23 iulie 1945. În acest caz au primat rațiunile de ordin comercial, fapt sugerat de amplasarea terenului: de-a lungul căii ferate de legătură între Gara de Est (azi, Gara București-Obor) și Gara Mogoșoaia (azi, Gara București-Băneasa) – derivație a magistralei feroviare București–Constanța. Foarte probabil, cumpărarea terenului de 18.994 mp s-a făcut cu intenția de a facilita aducerea și depozitarea produselor metalurgice care urmau a fi valorificate pe piața bucureșteană. Suprafața cumpărată se preta pentru activități comerciale, având o deschidere avantajoasă atât către calea ferată (141 m), cât și spre strada Glucozei (191 m).⁸⁷ Vânzătorii erau frații Alexandrina, Gheorghe și Nicolae Ionescu din București, care moșteniseră parcela de la mama lor. Pe acel loc ei au avut o fabrică de cărămidă. Pământul “împreună cu toate construcțiile și amenajările deteriorate și provizorii care se află pe el” s-a înstrăinat pentru suma de 72.077.575 lei. Prin contract, cei trei frați și-au luat obligația “în mod expres de a obține evacuarea tuturor locatarilor aflați pe teren până la 31 iulie 1945, sub sancțiunea unor daune de lei 100.000 pentru fiecare zi de întârziere”. În plus “subsemnații vânzători declarăm că garantăm pe cumpărătoare contra oricărei evicțiuni totale sau parțiale a terenului vândut”⁸⁸. Situația ulterioară a terenului rămâne necunoscută.

Această trecere în revistă a proprietăților UFDR evidențiază că Societatea reșițeană a stăpânit în București un însemnat patrimoniu imobiliar. Valoarea sa a fost dată de amplasamentul și întinderea terenurilor, dar mai ales de mărimea și utilitatea clădirilor. Constituirea patrimoniului a făcut parte dintr-un ambițios plan de extindere a afacerilor în Capitala țării. Din nefericire, intențiile conducerii UFDR s-au lovit de obstacole numeroase: criza economică de la începutul anilor '30, a doua conflagrație mondială, instaurarea comunismului și, în final, naționalizarea. Cele aproape 300 de file ale micului fond arhivistic consultat dezvăluie un aspect mai puțin cunoscut din istoria Societății UFDR. Fondul rămâne martorul prețios al unei instituții emblematice pentru Banat și pentru istoria industrială românească.

⁸⁶ În prezent, strada poartă numele matematicianului *Gheorghe Țițeica*.

⁸⁷ Lotul cumpărat poate fi localizat aproape de actuala intersecție a străzii *Țițeica* cu Bd. *Barbu Văcărescu*. Calea ferată este dezafectată de peste patru decenii, iar perimetrul a căpătat un aspect urban (*Planul cadastral al Municipiului București* (1966 –), seria 6, coloana A2, scara 1: 500).

⁸⁸ SMBAN, Dosar 7/ 1945, f. 6r-v (contractul) și 8 (schița pe ozolit, 50 × 42 cm, scara 1: 500, din 23 iulie 1945) UFDR a fost reprezentată de inginerul G. Z. Ioan și avocatul Radu Radoveanu. La 9 iulie, Consiliul de Administrație i-a autorizat să semneze acte unde erau înscrise valori de până la 200 de milioane lei, cf. MO CXIII (14 iulie 1945), nr. 157/ II: 4746.

THE REAL ESTATES OF THE COMPANY “REȘIȚA STEEL
WORK AND DOMAINS” IN BUCHAREST (1920-1948)

Abstract

The Romanian authorities took over the former Imperial-Royal Privileged Austrian State Railway Company after the union of the Banat with Romania in 1918. The Company “Uzinele de Fier și Domeniile Reșița”/ “Reșița Steel Works and Domains” was created in 1920; it went on with the industrial activity and took over the estates of the former Austrian company. The seat of the new company was set in Bucharest. The company bought ten real estates (buildings and lands) in Bucharest between 1920 and 1945. They served for administrative headquarters and dwellings for the company’s employees. The plot on the Floreasca Lake bank was bought in 1942 for building a recreational arrangement for the employees. Location and the terrains surface as well as the buildings dimensions and utility generated the value of the company real estates. The plants and the company estates were totally took over by the communist state in 1948.

ANEXE

Proprietățile bucureștene ale Societății “Uzinele de Fier și Domeniile Reșița”:

Nr. crt.	Adresa imobilului	Data cumpărării	Vânzători	Reprezentanții UFDR la cumpărare	Prețul (lei)	Suprafața terenului (mp)
1	Str. Povernei, nr. 2	6 august 1920	Albert Baer (5/6)	Adalbert Veith	1.666.667	nespecificată
		octombrie 1920	Soții Kopsambelis (1/6)	nespecificați	213.333	
2	Str. Vasile Alecsandri, nr. 4	7 octombrie 1921	Dr. Oscar Goldfinger	Constantin Caragea Dr. Carol Révay	1.500.000	1.480
3	Str. Cometa, nr. 47	3 iulie 1924	Nicolae și Constanța Chiriac, Maria Ionescu, Ioan Stăncescu	Ing. Constantin Orghidan Dr. Carol Révay	783.620	713,5
4	Str. Str. Belgrad, nr. 10–12	Circa 1924	(probabil) Primăria Capitalei	necunoscuți	300.000	912
5	Str. Londra, nr. 16–18–20			(sumele alăturate reprezintă valoarea locativă în 1939)	2.000.000	4676
6	Str. Londra, nr. 22			280.000	425	
7	Str. Boteanu, nr. 4	16 martie 1938	Statul Ungar (prin László Bárdossy)	Dr. Carol Révay Avocat Radu Radoveanu	11.631.963	1.107,8
8	Comuna Băneasa-Herăstrău	10 august 1942	Nicolae Donciu	Col. C. Levezeanu Ing. G. Z. Ioan	12.876.500	18.395
9	Str. Alexandru Lahovary, nr. 12	20 august 1942	Agripina General Iliescu	Col. C. Levezeanu Gen. Romulus Scărișoreanu	11.200.000	311
10	Str. Glucozei, nr. 119	23 iulie 1945	Alexandrina, Gheorghe și Nicolae Ionescu	Ing. G. Z. Ioan Avocat Radu Radoveanu	72.077.575	18.994,2

I

11 iunie 1920, București

Scrisoarea reprezentantului Societății UFDR către Albert Baer în vederea cumpărării imobilului din str. Povernei, nr. 2.

Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale, fond *Societatea Uzinele de Fier și Domeniile Reșița*, dosar 2/ 1920–1924, f. 17r.

ACIERIES ET DOMAINES

DE RESITA

Bukarest, den 11. Juni 1920.

Herrn Albert Baer

Bukarest

Wir bestätigen mit Ihnen Folgendes vereinbart zu haben: Sie verkaufen uns Ihr in Bukarest Strada [!] Povernei No. 2 gelegenes Haus so wie es geht und steht und so wie Sie es besitzen.

Als Anzahlung auf den Kaufpreis von Lei zwei Mil[1]ionen (2.000.000) weisen wir Ihnen heute Lei fünfzig Tausend (50.000) bei der Bank Marmorosch Blank an und verpflichten uns den Rest von eine Million neunhundertfünfzig Tausend (1.950.000) lei abzüglich der auf dem Hause vorgemerkten Lasten spätestens bis 10-ten August d[ieses] J[ahr] gegen Eintragung des Kauf-Verkauf-Aktes in die öffentliche[n] Bücher bar zu bezahlen.

Sollten wir Ihnen die 1.950.000 lei bis zum 10-ten August d[ieses] J[ahr] nicht bezahlen, so erlöscht unsere Verpflichtung zur Bezahlung des Restkaufschillings und ist das Geschäft für uns gegenstandlos geworden.

In diesem Falle verfallt der Ihnen als Anzahlung bezahlte Betrag von 50.000 lei zu Ihnen Gunsten und können Sie ab diesem Datum über das Haus wieder frei verfügen.

Hochachtungsvoll
Acieries et Domaines de Reșița
Société Anonyme
<ss> [Adalbert] Veith

II

6 august 1920, București

UFDR cumpără imobilul amplasat în București, str. Povernei, nr. 2.
Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale, fond *Societatea Uzinele de Fier și Domeniile Reșița*, dosar 2/ 1920–1924, f. 1–2 (original dactilografiat).

ACT DE VÂNZARE–CUMPĂRARE

Între subsemnații:

ALBERT BAER, proprietar domiciliat în București, str. Cobălcescu No. 14, de o parte, și “UZINELE DE FER și domeniile din Reșița” Societate Anonimă, cu sediul în Reșița, de altă parte, a intervenit următorul contract:

Subscrisul Albert Baer declară că am vândut Societății anonime “Uzinele de Fer și domeniile din Reșița” părțile mele indivize din imobilul situat în București, str. Povernei No. 2, însumând în total 5/6 (cinci din șase) părți din întregul imobil astfel cum îl stăpânesc pe baza actului de cumpărătoare autentificat de Tribunalul Notariat Ilfov [...] din 12 mai 1920, transcris la același Tribunal sub No. 5284, și fără să rezerv nimic pentru mine.

Prețul cu care am vândut aceste părți indiviza [!] este de lei un milion șase sute șaiszeci și șase de mii șase sute șasezeci și șapte (1.666.667) care s-a plătit de Societatea cumpărătoare în modul următor:

Lei cinci zeci mii (50.000) am primit ca acout din preț;

Lei cinci sute mii (500.000) se vor plăti D-lui Vasile Vârnav personal și ca procurator al Domnișoarelor Maria și Elena Vârnav, în achitarea sumei de lei cinci sute mii (500.000) ce D-lor au de primit ca rest din preț în baza actului de vânzare-cumpărare transcris de Trib. Notariat Ilfov sub No. 5284/ 920 și pentru care și-au rezervat prin act privilegiul prevăzut de art. 1737 Cod Civil⁸⁹.

Restul până la completarea prețului, adică lei 1.116.667 (un milion una sută șasesprezece mii șase sute șasezeci și șapte) i-am primit astăzi la autentificarea prezentului act, astfel că fiind complect achitat, nu mai am nicio pretențiune. Prezentul act ține loc de chitanță autentică din parte-mi de primirea prețului integral.

Declar că în afară de privilegiul mai sus citat, conservat prin actul transcris sub No. 5284/ 1920, imobilul nu este grevat de nici o altă sarcină.

Societatea anonimă “Uzinele de Fer și Domeniile din Reșița” intră în posesiunea imobilului din str. Poverni No. 2, chiar din momentul autentificării prezentului act, fără să fie nevoie de nicio altă formalitate.

Dările către Stat, județ și comună vor fi achitate până la zi de către vânzător.

⁸⁹ Codul Civil din 1864 a prevăzut la art. 1737: “Creditorii privilegiați asupra imobilelor sunt: vânzătorul pe imobilul vândut, pentru plata prețului. Dacă s-au făcut mai multe vânzări succesive, pentru care a rămas datorat prețul în total sau în parte, întâiul vânzător se preferă celui de-al doilea, cel de-al doilea celui de-al treilea și așa înainte”.

Timbrele și taxele cuvenite fiscoului se vor suporta pe jumătate de fiecare din noi, părțile contractante.

Subscrisa Societatea Anonimă “Uzinele de Fer și domeniile din Reșița” reprezentată prin *Domnul Adalbert Veith*⁹⁰ declară că a cumpărat de la D-l Albert Baer cinci din șase părți indivize din imobilul din București, str. Povernei No. 2, în condițiunile mai sus stipulate și că a plătit în modul sus arătat prețul în sumă de lei un milion șase sute șasezeci și șase de mii șase sute șasezeci și șapte (1.666.667).

Redactor și martor⁹¹
pentru identitate
<ss> L. Bolomey
Avocat, str. Sevastopol, 12

<ss> Albert Baer

UZINELE de FER și DOMENIILE din REȘIȚA
Societate Anonimă⁹²
<ss> A. Veith

Urmează procesul-verbal și grefa Tribunalului Ilfov, secția Notariat, din 6 august 1920 care atestă înscrierea actului în Registrul de transcripțiuni, conform art. 722 al Codului de Procedură Civilă.

⁹⁰ Loc liber în textul dactilografiat și ulterior completat de mână.

⁹¹ Scris de mână, cu cerneală neagră.

⁹² Parafă în culoare violet.

III

20 iulie 1921, București

UFDR cumpără diverse obiecte din localul amplasat în București, str. Vasile Alecsandri, nr. 4. Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale, fond *Societatea Uzinele de Fier și Domeniile Reșița*, dosar 2/ 1920–1924, f. 40r-v (Copie la indigou pe o coală dublă a originalului dactilografiat. Pe prima filă sunt tipărite efigia Justiției și valoarea de 20 de lei, fiind imprimat și un timbru sec. Hârtia are un filigran central de formă ovală: în câmpul central este reprodusă stema Vechiului Regat, iar în exergă sunt scrise cu majuscule ROMÂNIA și TIMBRU; sub compoziție este scris anul: 1 9 2 1).

CONTRACT DE VÂNZARE–CUMPĂRARE

Subscrisul Dr. Oscar Goldfinger, domiciliat în București, Hotel Athénée Palace, declară că vând de veci Societății “Uzinele de Fer și Domeniile din Reșița” cu sediul în București, Str. Povernei, No. 2, reprezentată prin Domnii: General Gr. Crăiniceanu și Dr. Charles Révay, următoarele lucruri mobile aflate în casa ce face obiectul vânzării contractate prin actul sub semnătură privată din 20 Iulie 1921, transcris de Tribunalul Notariat Ilfov:

Vestibul: 1 preș de șters picioarele; 1 covor de scară ducând până la etaj; 2 scaune în hall; 1 cuier cu oglindă; toate lămpile.

Biblioteca: 1 masă de scris; 1 bibliotecă; 1 garnitură de piele compusă din 1 canapea și 2 fotoluri (!); 1 scaun pentru masa de scris; una masă; toate lămpile.

Salon: 1 covor mare; 1 Psyche⁹³; 1 vitrină; 6 scaune; 1 canapea; toate lămpile.

Sufragerie: 2 fotoluri verzi; 1 masă rotundă; 1 garnitură de sufragerie pentru 12 persoane care se compune din 12 scaune, 1 masă, 1 bufet, 1 trumeau⁹⁴ și toate lămpile.

Bucătăriile: 1 mașină de gătit; 1 galerie de lemn; 1 dulap de lemn; toate lămpile.

Dormitorul: 1 dormitor complet care se compune din 2 paturi, 2 noptiere, 1 Psyche, 1 lavoar cu garnitură de majolică⁹⁵; toate lămpile.

Odaia de baie: cada, soba și aranjament și lavoar.

Se observă că toate storurile, pernele, tablourile, nipurile⁹⁶ și alte obiecte decorative sau de întrebuințat nu formează obiecte de vânzare.

Prețul vânzării este de Lei 860.700 (optsuteșasemii [!] șaptesute), plătit în termen de maximum un an de la data prezentului act, cumpărătorea putându-se achita cu anticipație, fie în total fie parțial de suma datorată.

La suma rămasă de plată mi se va calcula o dobândă anuală de 1% peste scontul oficial al Băncii Naționale, dobândă ce nu va putea fi totuși mai mică ca 6% – plătitibilă

⁹³ Psyché = oglindă mare mobilă.

⁹⁴ Trumeau = oglindă de perete.

⁹⁵ Majolică = faianță, suprafață smălțuită.

⁹⁶ De la nipple (fr.) = îmbrăcăminte, straie.

în două rate, una la finele primelor 6 luni, iar a doua la expirarea unui an de la data prezentului act.

Predarea obiectelor vândute se va face cel mai târziu la 30 Noembrie 1921, până atunci rămâne [!] în posesiunea D-lui Inginer Ștefan Ghereb cu titlu de depozit. Plata prețului și dobânzilor este condiționată de predarea obiectelor la termen.

Societatea cumpărătoare are dreptul ca oricând înainte de această dată să ridice obiectele cumpărate fie în total fie parțial.

Timbrele referitoare la acest act sunt în sarcina Societății “Uzinele de Fer și Domeniile din Reșița”.

Subscrișii General Gr. Crăiniceanu și Dr. Charles Révay lucrând în numele și pentru Societatea “Uzinele de Fer și Domeniile din Reșița”, declarăm că am cumpărat obiectele mai sus scrise, consimțind la toate condițiunile arătate în prezentul act.

Făcut în dublu exemplar original, astăzi 20 Iulie 1921, în București.

<ss>

Dr. Oscar Goldfinger,

<ss>

General Gr. Crăiniceanu,

<ss>

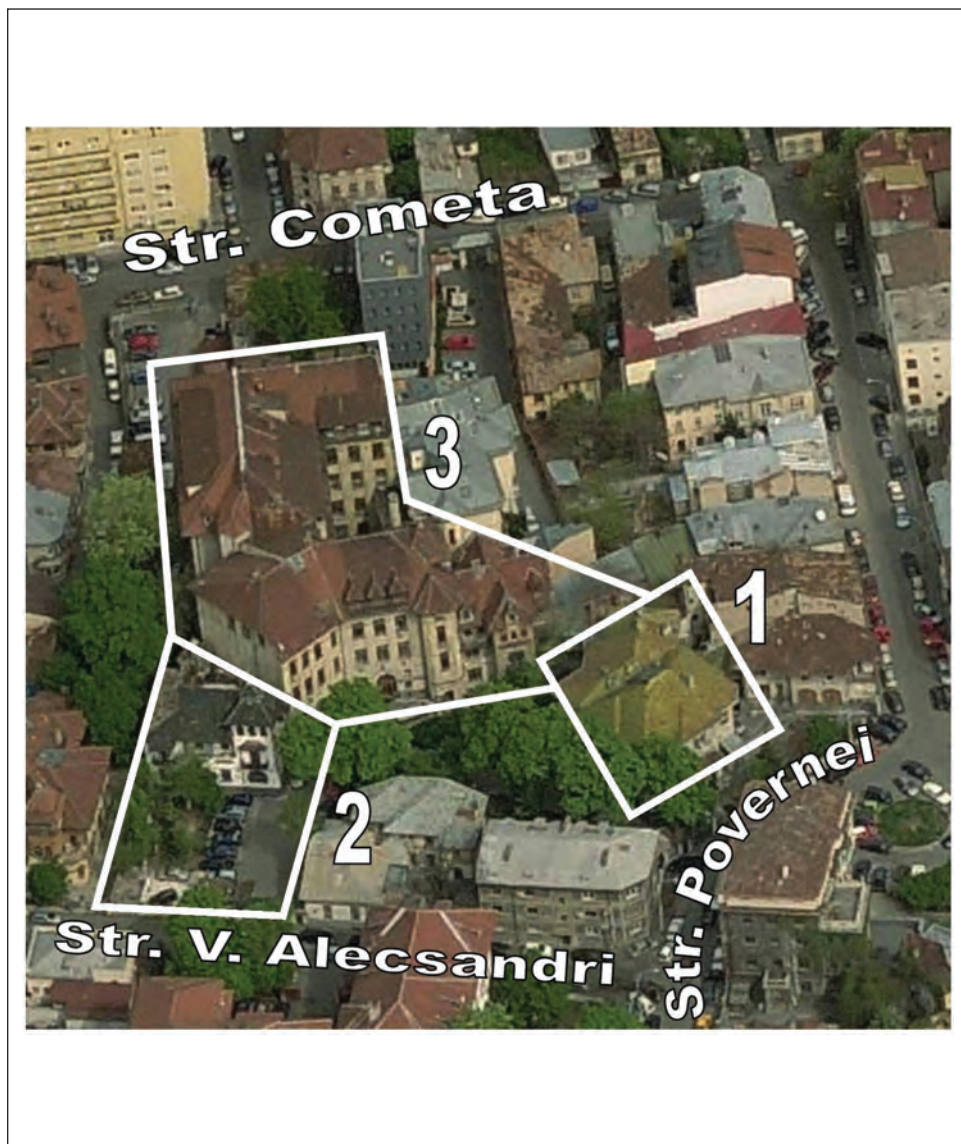
Dr. Charles Révay

[parafa]

UZINELE de FER și DOMENIILE din REȘIȚA
SOCIETATE ANONIMĂ

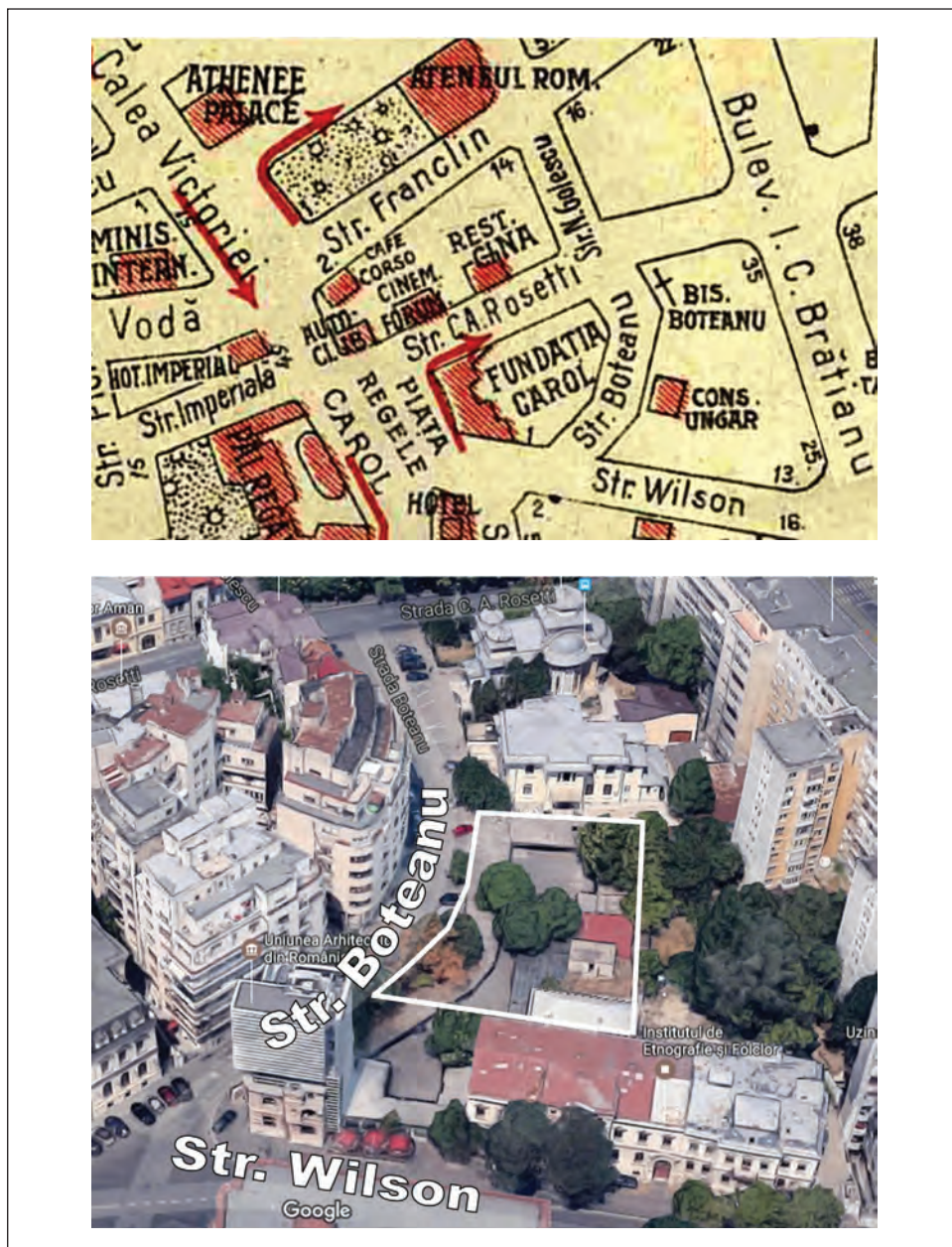
Pl. I. Amplasarea proprietăților cumpărate de UFDR în anii 1920–1924 / Steel Works and Domain Reșița (SWDR) properties bought in 1920–1924; 1 – str. Povernei, nr. 2/ Povernei St., N° 2; 2 – str. Vasile Alecsandri, nr. 4/ Vasile Alecsandri St., N° 4; 3 – str. Cometa, nr. 47 / Cometa St., N° 47 (Planul cadastral al Municipiului București (1911), seria X, coloana C, scara 1: 1000)/ (Bucharest Cadastral Survey, 1911, series X, col. C, 1: 1,000)

Pl. II. Vedere aeriană asupra fostelor proprietăți ale UFDR (2008) / Aerial view on the former properties of SWDR (2008); 1 – Casa din str. Povernei, nr. 2/ House in Povernei St. № 2; 2 – Terenul din str. Vasile Alecsandri, nr. 4/ Land in Vasile Alecsandri St. № 4; 3 – Clădirile construite de UFDR pe terenurile din str. V. Alecsandri, nr. 4 și Cometa, nr. 47–49 (Detaliu de pe *Harta monumentelor istorice din București* realizată de Asociația „Prietenii Muzeului Național de Istorie a României”, disponibilă la <http://www.apmnir.ro/map.php>) / Structures built by SWDR on the lands in Vasile Alecsandri St. № 4, and Cometa St. № 47–49 (Detail from Bucharest Historical Monuments Map, made by „Prietenii Muzeului Național de Istorie a României” Association, on <http://www.apmnir.ro/map.php>)

Pl. III. 1. Casa din str. Povernei nr. 2 (demolată la 9 mai 2011), foto februarie 2011 / House in Povernei St. N° 2 (demolished on 9th of May 2011), photo: February 2011 (<http://silviacolfescu.blogspot.ro/2011/02/cateva-stradute-bucurestene-un.html>); 2. Vila și unul dintre pavilioanele administrative din str. Vasile Alecsandri, nr. 4 (demolate în 2009), foto martie 2009 / Villa and one of the administrative pavilions in Vasile Alecsandri St. N° 4 (demolished in 2009), photo: March 2009 (<https://www.google.ro/maps/>)

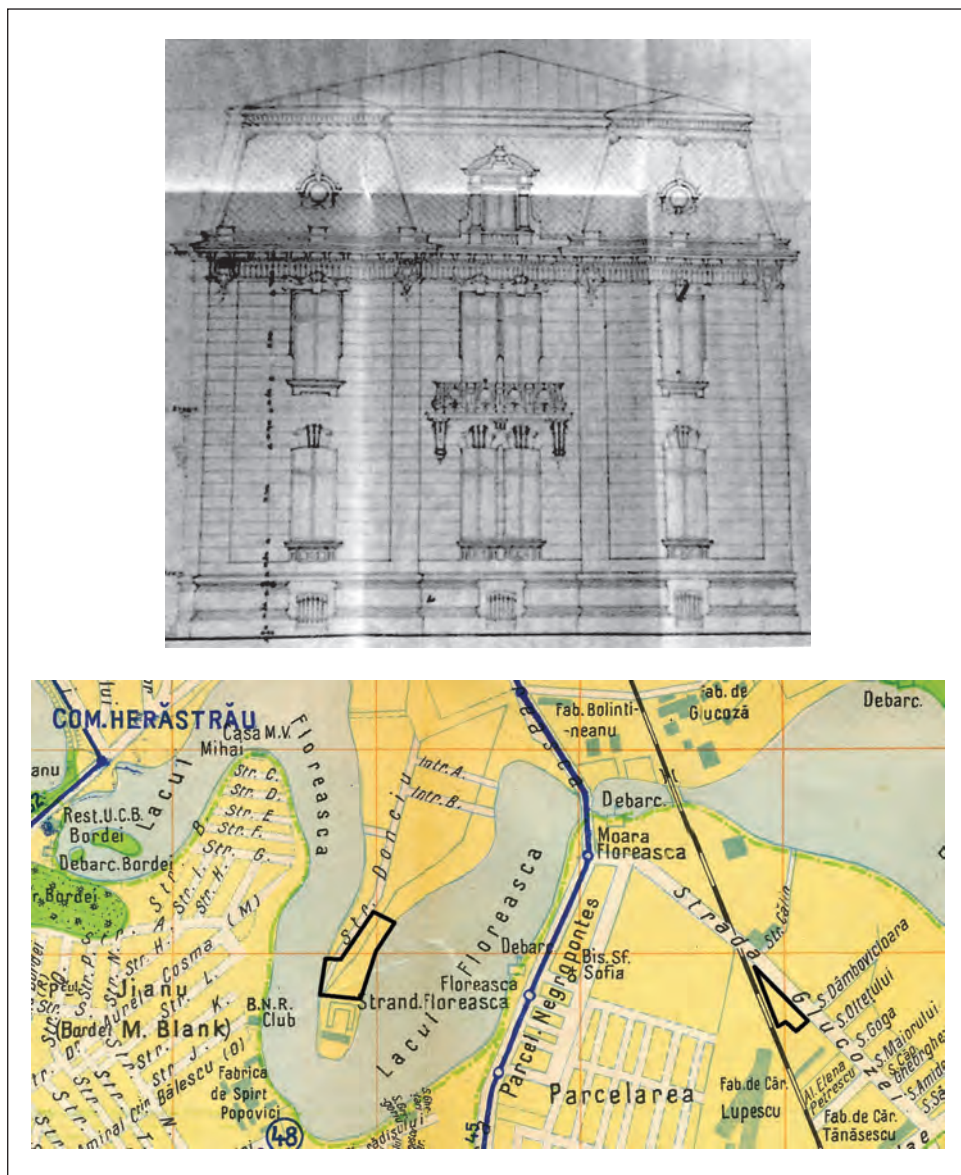

Pl. IV. Amplasarea terenului din str. Boteanu nr. 4 / Land in Boteanu St. No. 4

1. Plan de epocă (*București. Ghid oficial cu 20 hărți pentru orientare*, București, 1934), 48–49, plan intercalat) / Plan of that time (*București. Ghid oficial cu 20 hărți pentru orientare*, București, 1934, 48–49 interpolated plan); 2. Imagine din satelit, iulie 2014/ Satelitary image, 2014, July (<https://www.google.ro/maps/place/strada+boteanu+nr.+4/>)

Pl. V. Proprietățile UFDR din parcelarea Bonaparte / SWDR properties within Bonaparte plot 1. Plan de epocă (*București. Ghid oficial cu 20 hărți pentru orientare* (București, 1934), planșa 5)/ Plan of that time (*București. Ghid oficial cu 20 hărți pentru orientare* (București, 1934), plate 5); 2. Clădirea din str. Belgrad, nr. 10–12, foto iulie 2014 / Building in Belgrad St., N° 10–12, photo 2014, July (<https://www.google.ro/maps/place/strada+belgrad+10/>); 3. Dispunerea imobilelor din str. Londra, nr. 16–22, imagine din satelit, iunie 2014/ Placement of buildings in Londra St. N° 16–22, satelitary image, 2014, June (<https://www.google.ro/maps/place/strada+londra+nr.+18/>)

Pl. VI. 1. Schița clădirii din str. Alexandru Lahovary, nr. 12/ (Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale, fond *Primăria Municipiului București. Serviciul Tehnic*, dosar 153/1908–1910, f. 12, plan 1: 100) / Plan of building in Alexandru Lahovary St. N° 12 (Bucharest Office of National Archives, fund *Primăria Municipiului București. Serviciul Tehnic*, file 153/1908–1910, sheet 12, plan 1:100); 2. Amplasarea proprietăților cumpărate de UFDR pe malul Lacului Floreasca și în str. Glucozei, nr. 119 / Placement of SWDR properties on Floreasca Lake shore and in Glucozei St., N° 119 (Gen. Constantin Teodorescu, *București. Municipiul și împrejurimile* (Brașov, 1940), plan 1: 15.000)